Otváracia konferencia projektu DELIVER: Sídliská ako živé miesta odolné voči zmene klímy
12.9. 2018 Univerzitná knižnica Bratislava

Predstavenie metodologického rámca hodnotenia zraniteľnosti na dopady zmeny klímy – skúsenosti s aplikáciou na Slovensku

Alena Kozlayová, Andrej Šteiner

Karpatský rozvojový inštitút, Košice

KRI

Projekt DELIVER - DEveloping resilient, low-carbon and more LIVablE urban Residential area, DELIVER:Sídliská ako živé miesta odolné voči zmene klímy, kód LIFE17 CCA/SK/000126 - LIFE DELIVER.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej komisie, z finančného nástroja pre životné prostredie: program LIFE, z podprogramu „Ochrana klímy“.

univerzitná knižnica v bratislave

ÚNIA MIEST SLOVENSKA

PSS PRVÁ STAVEBNÁ SPORITEĽŇA

..stále máme pocit, že je lepšie nekonať...

- napriek tomu, že sa o téme zmena klímy, jej každodenných prejavoch v najrôznejších kútoch sveta dennodenne píše a hovorí..
- napriek tomu, že síce s vedeckou presnosťou nevieme, čo v komplexnom meradle spôsobí ďalší nárast skleníkových plynov a ďalšie globálne otepľovanie, no už teraz bytostne pociťujeme a zažívame abnormálne prejavy počasia..
- napriek tomu, že fakty hovoria jasnou rečou a my si ich obsah aj uvedomujeme..
- napriek tomu, že už existujú úspešné a nasledovaniahodné príklady z celého sveta..

..stále máme pocit, že je lepšie nekonať...

KRI

KRI a adaptácia na zmenu klímy

V oblasti reakcie na zmenu klímy v sídelnom prostredí (od roku 2010)

- realizovaných 13 medzinárodných a slovenských projektov
- vytvorených 8 adaptačných stratégií
- vydaných 9 publikácií
- prezentovaných viac ako 20 odborných prednášok na slovenských a medzinárodných fórach

KRI

Hodnotenie zraniteľnosti

- základný a nevyhnutný **predpoklad** akejkoľvek efektívnej a účinnej **adaptácie** na dopady zmeny klímy
- **proces**, ktorý identifikuje, kvantifikuje a prioritizuje mieru ohrozenia daného systému či jeho prvku (resp. systémov a prvkov v danom území) dopadmi zmeny klímy ako funkciu **expozície**, **citlivosti** a **schopnosti zvládať negatívne dôsledky dopadov zmeny klímy**

Zameranie hodnotenia zraniteľnosti sídelného prostredia

- **Humánny systém** (ľudské zdravie a klimatická bezpečnosť/komfort/kvalita života, sociálno-ekonomické väzby a aktivity na území mesta)
- **Vybudované prostredie** (budovy, parky, cesty, kanalizácia, dopravné trasy a pod.)
- **Komunálne a environmentálne služby** (manažment zrážkovej a odpadovej vody, sanitárne služby, dodávka a čistenie pitnej vody, obnova a údržba verejnej zelene, opravy a údržba miestnych komunikácií, a pod.)
- **Prírodné prostredie**, resp. zložky živej a neživej prírody (rastliny, živočíchy, lesy, lúky, polia, pôda, voda)
- **Systém plánovania a rozhodovania**

Špecifiká hodnotenia zraniteľnosti sídiel

- prioritné dopady zmeny klímy
- prioritné sektory/prvky
- optimálny prístup/forma (expertné posúdenie, analýza dát, kombinácia)
- voľba faktorov zraniteľnosti
- dostupnosť dát/expertov
- detailnosť zisťovania
- časová a finančná náročnosť

Proces hodnotenia zraniteľnosti

- analýza expozície – klimatologické posúdenie; analýza očakávaných budúcich dopadov zmeny klímy, ich prejavy a dôsledky; modelovanie dopadov zmeny klímy
- rozdelenie územia na menšie časti (napr. s využitím štvorcovej siete, ZSJ či prirodzene (historicky či topograficky) súvisiacich častí)
- identifikovanie, výber, zber dát a analýza posudzovaných faktorov
- zavedenie váh podľa miery závažnosti daného faktora
- zobrazenie výsledných hodnôt v tabuľkách a mapách po jednotlivých faktoroch, resp. naratívny popis faktora
- sumárne vyhodnotenie všetkých faktorov a vypracovanie súhrnnej mapy/charakteristiky zraniteľnosti

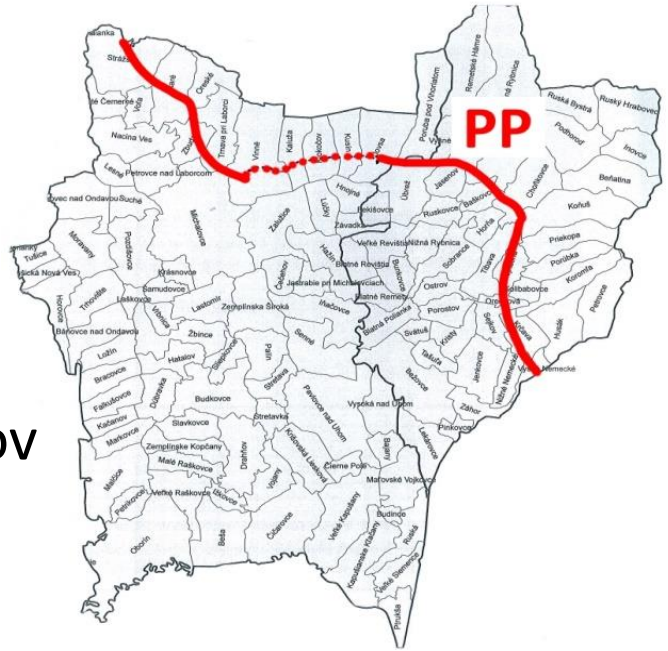

Sumárna mapa zraniteľnosti mesta Trnava na vlny horúčav

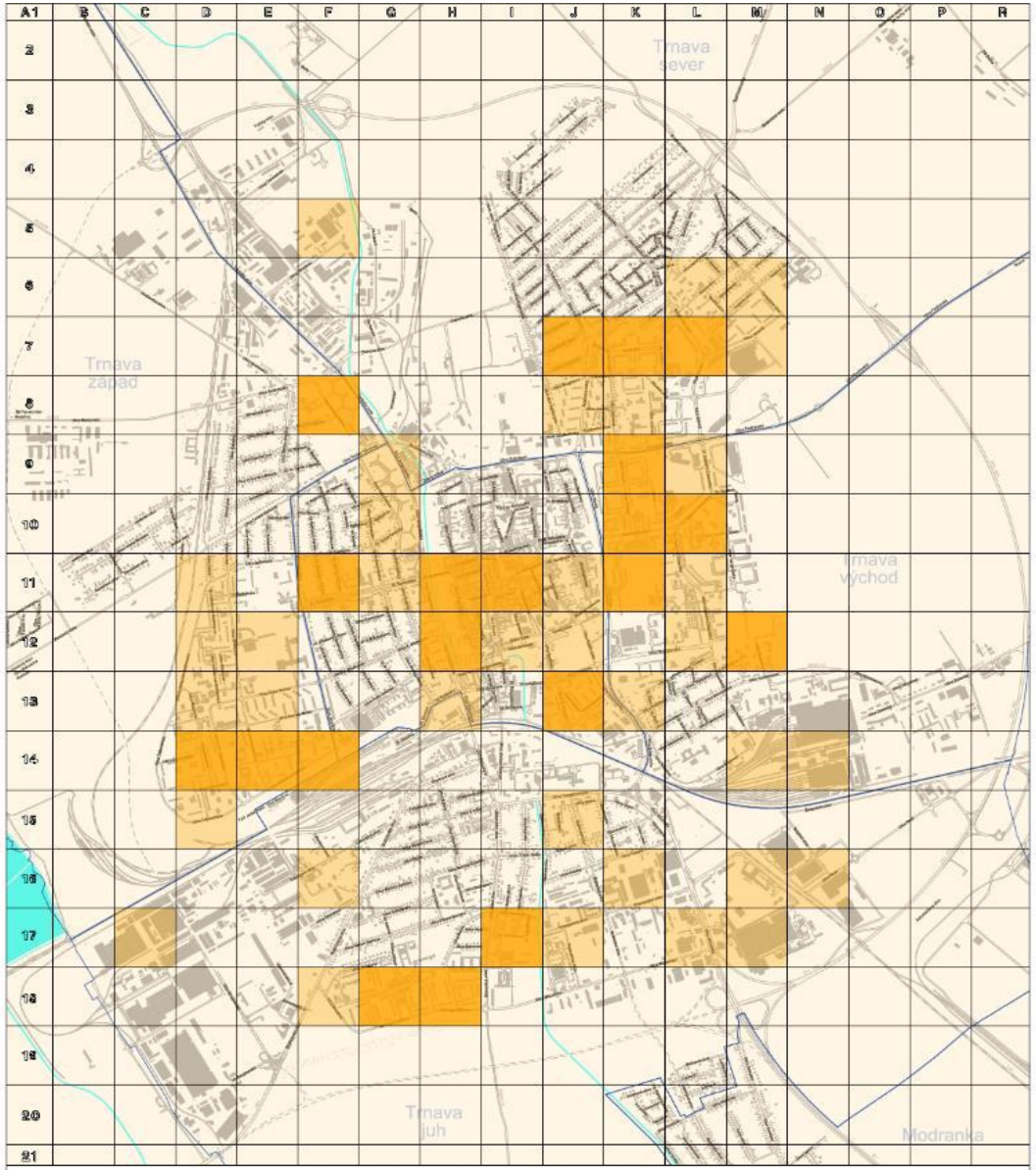

Mapa zraniteľnosti mesta Prešov na vlny horúčav

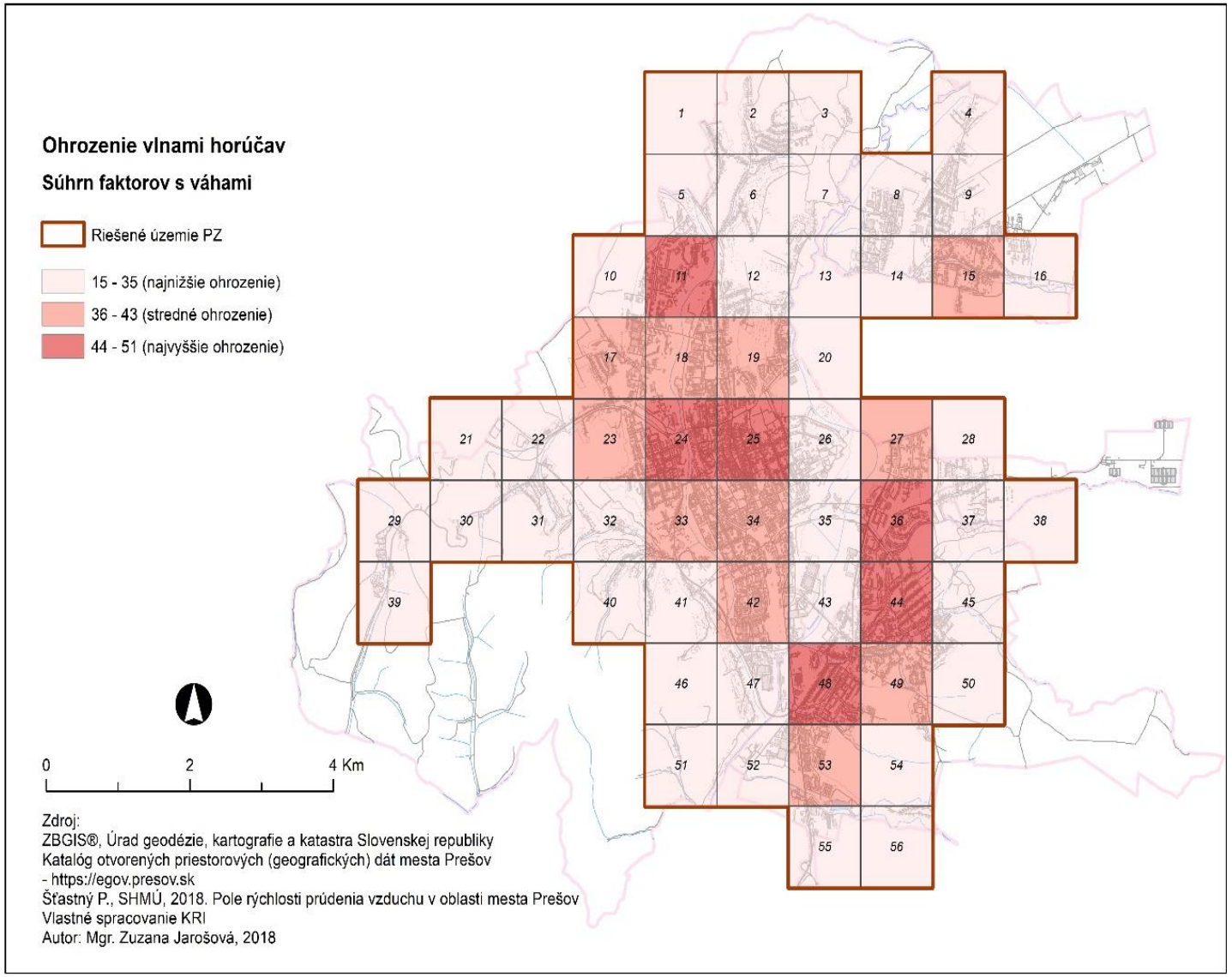

Mapa zraniteľnosti mesta Prešov na riečne záplavy

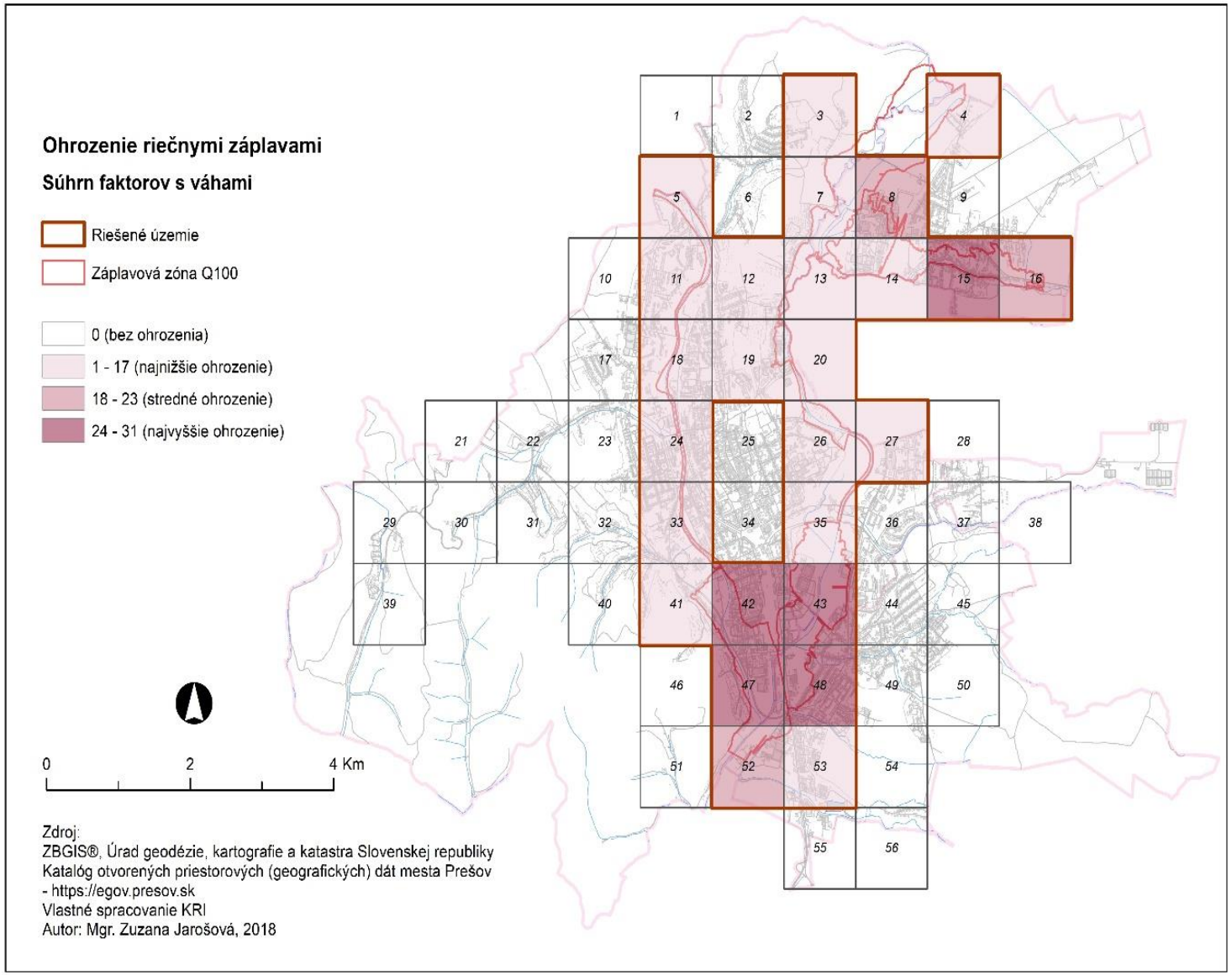

Mapa zraniteľnosti mesta Prešov na povrchové záplavy

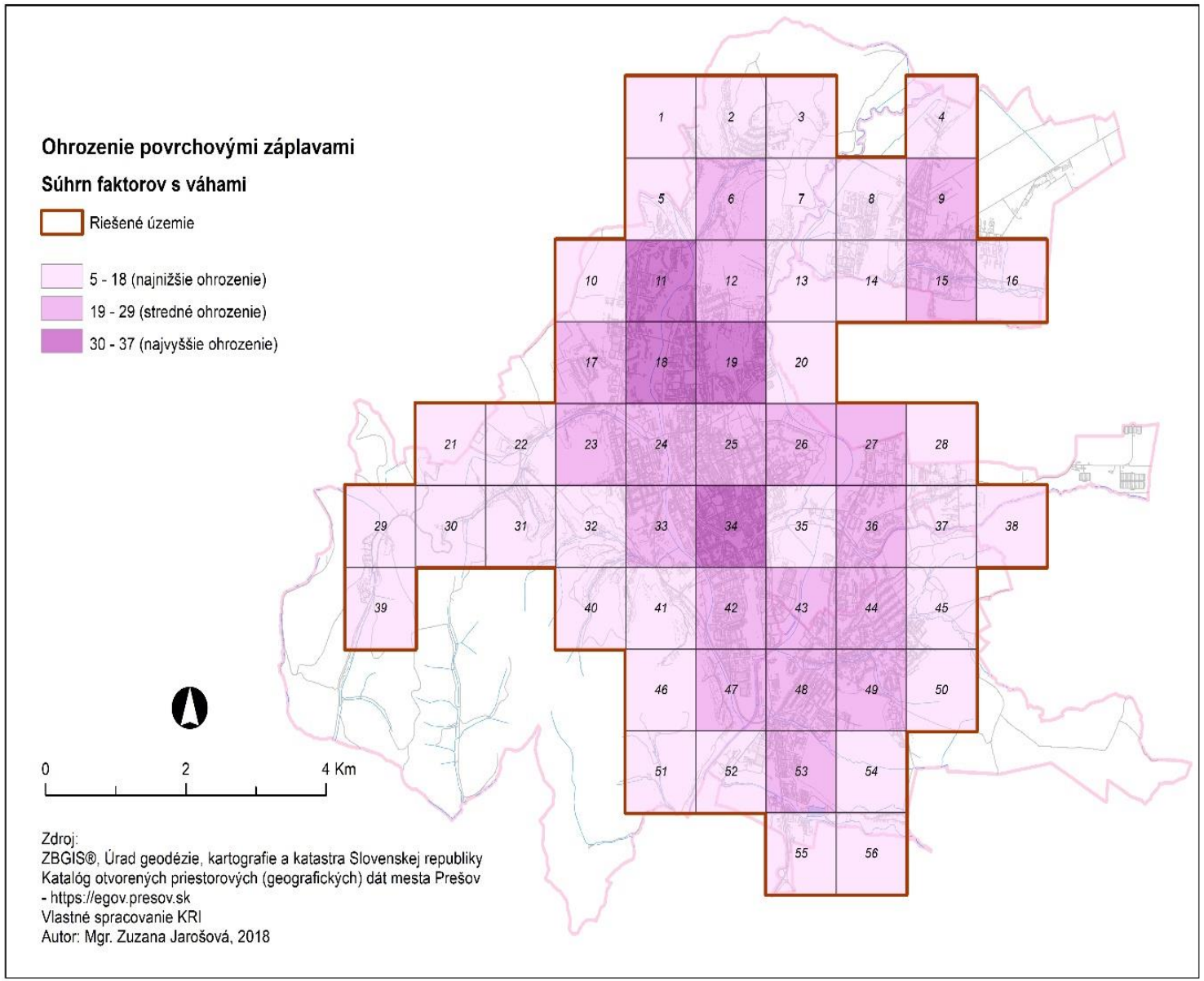

Sumárna mapa zraniteľnosti mesta Prešov na vlny horúčav, riečne záplavy a povrchové záplavy

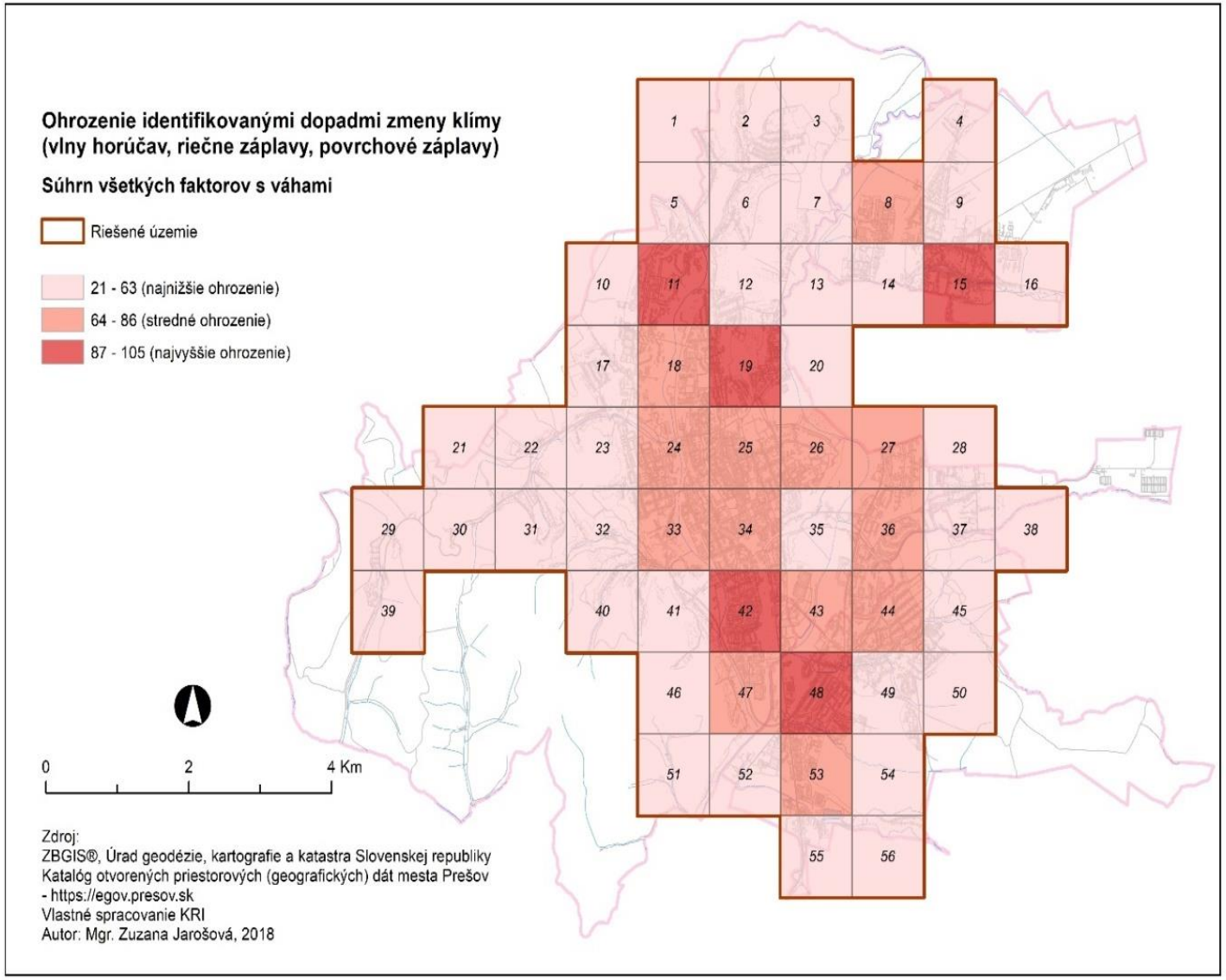

Hodnotenie zraniteľnosti na dopady zmeny klímy ako holistický koncept

- výber, lokalizácia a realizácia adaptačných opatrení musia vychádzať z výsledkov hodnotenia zraniteľnosti
- ekonomická, sociálna a environmentálna zraniteľnosť vzájomne previazané a zvažované v jednotnom rámci
- sociálne spravodlivé hodnotenie musí byť zamerané na tie skupiny obyvateľstva, ktoré sú najviac zraniteľné na dopady zmeny klímy a majú nízku schopnosť si sami pomôcť
- prírodné prvky sú jednak priamo postihnuté dopadmi zmeny klímy, ich poškodzovaním sú ohrozené ekosystémové služby pre ľudí

Ďakujem, že ste venovali pozornosť tejto téme!

Karpatský rozvojový inštitút

Moyzesova 46, 040 01 Košice

www.kri.sk

KRI